ים א מיי פי"ד מהל׳ שבת

שמה סעיף יב:

שמה סעיף יכ: כב ד מייי שם: כג ה מיי שם וסמג לאוין סה נוש"ע שם סעיף יוד: כד ו מייי שם הלי טו: נוש"ע א"ח סף שלג מוש"ע א"ח סף שסג מוש"ע א"ח סף

מעף לו: סעיף לו: בו ח ט מיי פי"ג שם הלכה כב:

:נכ״מן

ב ב שם הלכה כג: ב ב שם הנכה כג: בא ג מיי שם הלי יח סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי'

הלכה כב:

לאו היינו הנחתן בעי רבא שאגוז בכלי וכלי

צף על גבי מים מהו מי אמרינן בתר אגוז

אזלינן והא נייח או דילמא בתר כלי אזלינן

והא לא נייח תיקו שמן על גבי יין מחלוקת

ר' יוחנן בן נורי ורבנן דתנן ישמן שצף על

גבי יין ונגע מבול יום בשמן לא פסל אלא

שמן ר' יוחנן בן נורי אומר שניהם חיבור זה

לזה אמר אביי אבור ברה"ר עמוקה עשרה

ורחבה שמנה וזרק לתוכה מחצלת חייב

חילקה במחצלת פטור לאביי דפשיטא ליה ∘

דמחצ'לת מבמלא מחיצה כל שכן חוליא

דמבמלא מחיצה לרבי יוחגן דמיבעיא ליה

חוליא מחצלת פשיטא דלא מבטלא מחיצת'

ואמר אביי בור ברה"ר עמוקה עשרה ורחבה

ארבעה מלאה מים וזרק לתוכה חייב מלאה

פירות וזרק לתוכה פשור מ"ש מים לא

מבטלי מחיצתא פירות מבטלי מחיצתא

תניא נמי הכי הזורק מן הים לאיסרטיא ומן

האיםרטיא לים פטור ר"ש אומר אם יש

במקום שזרק עמוק עשרה ורחב ארבעה חייב: בתנד' יהזורק ארבע אמות בכותל

למעלה מעשרה מפחים כזורק באויר לממה

מעשרה מפחים כזורק בארץ הזורק בארץ

ארבע אמות חייב: גמ' ייוהא לא נח א"ר

יוחנן יבדבילה שמינה שנינו אָ״ר יהודה

אמר רב א"ר חייא יזרק למעלה מעשרה

והלכה ונחה בחור כל שהוא באנו למחלוקת

ר' מאיר ורבגן לר"מ דאמר יחוקקין להשלים

מיחייב לרבנן דאמרי "אין חוקקין להשלים

לא מיחייב תניא נמי הכי זרק למעלה

מעשרה והלכה ונחה בחור כל שהוא ר"מ

מחייב וחכמים פומרין א"ר יהודה אמר רב תל

יהמתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על

גביו חייב תנ"ה ימבוי ששוה לתוכו ונעשה

מדרון לרה"ר או שוה לרה"ר ונעשה מדרון

לתוכו אותו מבוי אינו צריך לא לחי ולא

קורה, רבי חנינא בן גמליאל אומר תל

המתלקט עשרה מתוך ארבע וזרק ונח על

גביו חייב: בותני יזרק לתוך ד' אמות

ונתגלגל חוץ לד' אמות פמור חוץ לד' אמות

ונתגלגל לתוך ד' אמות חייב: גב" והא לא

נח אמר ר' יוחנן יוהוא שנח על גבי משהו

תניא נמי הכי זרק חוץ לד' אמות ודחפתו

הרוח והכניםתו ואע"פ שחזרה והוציאתו

פטור אחזתו הרוח משהו אף על פי שחזרה

והכניסתו חייב "אמר רבא 'תוך ג' לרבנן

. צריך הנחה על גבי משהו יתיב מרימר וקאמר

לה להא שמעתא אמר ליה רבינא למרימר

לאו היינו הנחתן. ואם נטלו משם לאו עקירה היא: שמן על גבי

יין. לענין שבת מחלוקת ר' יוחנן בן נורי ורבנן: דתנן שמן. של

תרומה: שלף על גבי יין. של תרומה. משום הכי נקט טבול יום משום דפוסל ואינו מטמא הלכך לא פסל אלא שמן בלבד דלאו חיבור

א) לעיל דף ה:, כ) ג"ו שם ערובין דף עא: [טבול יום פ"ב מ"ד], ג) לעיל ו: לוי, ד') [לעיל ו: לוי, ד') [לעיל ו: וש"ב], ז') [לעיל פ. ערובין ו: וש"ב], ז') [לעיל פ. ערובין לו: וש"ב], ז') [לעיל פ. ערובין לו: וש"ב], ז') [לעיל פ. לו.], י) [מחניא], כ) דלא בעינן הנחה כדפי לעיל דיש חילוק בין מחגלגל ובין אינו מחגלגל כל"ל,

הגהות הב״ח

(ה) רש"י ד"ה כ"ש וכו" דמבטל לה התם לר' יוחנן דמיבעיא ליה חוליא מחללת פשיטא ליה כל"ל והד"א: (ב) תום' ד"ה לחומו וכו' ונכלה (3) תום' דיה מחוחו וכרו ונרחם
 גריב פיה אפיה למענג להעיב, קרקע. נ"ב פיה אפיה בממגלגל ואפיה לא אחוחו הרוח:
 (ג) בא"ד דלא בעינן בדפריה לעיל. נ"ב בפי המוליא יין דף פלעל. נ"ב בפי המוליא יין דף פנד"ה והא אמר: (ד) בא"ד כמי שהונחה דמיא היכא וכוי כי ההיא דפירקין. נ"ב בד' לו ע"ב:

גליון הש"ם

נמ' חילקה במחצלת. עיין נחידושי הרשנ"א לעיל ח ע"א ד"ה רחבה ששה:

רבינו חננאל לאו הנחה היא ופטור. ואגוז בכלי וכלי ע"ג המים, לא אפשיטא. שמן על גבי מים, פלוגתא דרבי יוחנן בן נורי ורבנן. אמר אביי בור ברה"ר עמוק עשרה ורחב ח', זרק . לתוכה מחצלת חייב דעדיין תוכה מחצלת חייב דעדיין חדא רשותא היא. אבל נתכוון לחלקה במחצלת, הוויין להו ב' בורות עמוקין עשרה ואין בכל אחד רחב ד' שהרי מיעטן המחצלת מלהיות בכל פשיטא ליה דודאי לא מיבטלא מחיצתא ועדיין רה"י היא. ולאכיי דפשיטא ליה דמבטלא מחיצתא כ"ש חוליא דודאי מיבטלא, מלתא דמיבעיא ליה . לר׳ יוחנז פשיטא ליה לאביי. יוחונן פשיטא ליוח לאביי. ומים בבור לא ממעטי לה ולא מבטלי מחיצות, אבל פירות שבב[ו]ר הטומן בבור אם נתן כלום לממעלה פטור דפירי מבטלי מחיצתא. וה״מ דבטלינהו גבי בור, אבל אי אצנעינהו לפירי בבור למהדר ממעטי בבור. מתני׳ הזורק ד׳ אמות בכותל, אם נתכוון לזרוק . למעלה מעשרה טפחים בכותל. למנילות כשורוט בורות, הרי הוא כזורק באויר, והזורק באויר פטור. ואם נתכוון למטה מי׳ טפחים בכותל, הרי הוא כזורק בארץ והזורק בארץ ד' אמות חייב. ואקשינן עלה ר אמחני חייב. האקשינן עלהי הזורק למטה מעשרה טפחים חייב, והא לא נח. ואוקמה ר' יוחנן בזורק דבילה שמינה שיש בה ליחלוחית ונדבקה בכותל חייב שהרי נגמרה מחשבתו כאשר ניטוחה, זו היא הנחתה. כאשו ניטרות, ודהיא הנחותה. הא דאמר ר' חייא זרק למעלה מי' טפחים בכותל והלכה ונחה בחור כל שהוא מחלוקת ר' מאיר ורבנן. פירוש כגון שהיה זה החור עצמו בגבוה שהיה זה חווד עצמו בגדוה י' טפחים, ומקרקעית החור ולמטה עשרה טפחים מכוונים. ואילו היה בחור ד' על ד' דברי הכל כרה"י וחייב הזורק . מרה״ר לתוכו. ושמעתין בחור מרה"ר לתוכו. ושמעתין בחוד דלית ביה ד' על ד', דר' מאיר סבר כל כי האי גוונא חוקקין להשלים וכיון שיש בעובי הכותל לחוק ולהשלימו לחור היה ד' על ד' רואין בכוונת הלב כאילו חקוק הוא ויש בו ד' על ד' וחייב. וחכ"א אם יש בחור הזה ד' על ד' וחייבו.

הוא למיהוי כחד ואילו הוה טמא הוה מטמא ליה לשמן ושמן פסל ליה ליין: שניהם חיבור. דהוי כחד ונפסל אף היין. ולענין שבת נמי לרבנן הוה ליה כאגוז על גבי מים ולרבי יוחנן הוה ליה כמים על גבי מים: וזרק לחוכה מהצלת. משום סיפא נקט ליה דבעי למימר חלקה במחצלת פטור לאשמעי׳ דהנחת חפץ וסילוק מחילה בהדדי פטור והכא סילוק מחילה דזיל הכא ליכא ארבעה חיל הכא ליכא ד' דבלר ליה עובי מקום מחללת: כל שכן חוליא. דסילוק מחילה ודאי הוא דמבטיל לה: לרבי יוחנן (א) מחללת פשיטה ליה דלה מבטלה. דהי נמי אמרינן סילוק מחיצה והנחת חפץ כי הדדי פטור הכא חייב דלא מבטל ליה הלכך לאו סילוק מחיצה היא: וזרק לחוכה. מרה"ר מידי דנייחא כגון אבן או מים: חייב. ולא אמרינן כיון דמלא הוא לא הוי רה"י דמבטל להו מחיצות: מלאה פירוח. פטור דבטיל מחיצות כאילו מלאוה עפר: מניא נמי הכי. דמים לא מבטלי מחילה: מן הים לחיסרטיח. מכרמלית לרה"ר פטור: איסרטיא. הוא סרטיאים: ר"ש הומר הם יש. בים במקום שזרק גומא מיוחדת לבדה עמוקה עשרה ורחבה ד' רה"י לעצמה היא ולא הוי כשאר ים אף על גב דים נמי עמוק הוא. וממילא שמעינן מדר"ש דמים לא מבטלי מחילה: בב" רבי מאיר ורבנן. דאיפליגו בחוקקים להשלים בפ"ק דיומא (דף יא:) ובעירובין (ד' יא:) לר"מ דאמר חוקקין להשלים במקום שיש כדי לחוק הכא חייב דרואין החור כאילו הוא ארבעה: תל המחלקט. שהוא מדרון והולך ומחלקט מעט מעט עד שמגביה י' מחוך ד"א הרי הוא כאילו זקוף כולו והוי רה"י במקום גובהו ואם זרק מרה"ר ונח על גביו חייב. ודוקא נקט מתוך ד' אמות דאי מתוך ה' הרי הוא כשאר רשות הרבים דניחא תשמישתיה להילוך: ונעשה מדרון לרה"ר. שהיה קרקע המבוי גבוה מקרקע רה״ר והולרך לשפע אלל פתחו ללד רה"ר או שהיה שוה לרה"ר ונעשה מדרון לתוכה שהיה רה"ר גבוה מקרקע המבוי וכניסת המבוי נמי מן הפתח ולפנים גבוה כקרקע רה"ר ברחב אמה או חצי אמה ואח"כ הוא נעשה מדרון ללד דופן האמלעי: אומו מבוי אינו לריך לחי. דאותו גובה שבלד הפתח הוה ליה מחילה אף על פי שהוא משפע והולך: בותנבי' ורק חוץ לד"א ונסגלגל כו' חייב. לא שנפל לארץ דא"כ לא

לריכא למימר אלא שהרוח גלגלתהו מן האויר למוך ד' אמות: גב" והא לא נח. חוץ לד' ואמאי אולינן בתרה: שנה ע"ג משהו. שעמד קלת ואח"כ נתגלגל. והוא הדין אם אחזתו הרוח באויר ועכבתו מעט ואחר כך הכניסתו דחשיב נמי הנחה אם בתוך ג' הוא: ודחפחו הרוח. בעודו באויר: אחזחו משהו. הרוח עכבתו במקומו מעט: לרבנן. דפליגי עליה דר"עש בזורק מרה"י לרה"י ורה"ר באמלע דלית להו קלוטה כמי

דר׳ מאיר וחכמים מפורש בפרק א׳ דעירובין כיפה ד׳ מאיר מחייב במזוזה וחכמים פוטרין, ושוין שאם יש ברגליה עשרה שחייבת. אמר אביי הכל מודין אין ברגליה שלשה ולא כלום, יש ברגליה ג׳ ואינה רחבה ד׳ ולא כלום הוא, כי פליגי היכא דרחבה ד׳ ויש ברגליה ג׳ אביי הכל מורץ אין ברגליה שלשה ולא כלום, יש ברגליה ג' ואינה רחבה די ולא כלום הוא, כי פליגי היכא דרובה די ויש ברגליה ג'
ואינה גבוה ז' ויש בה לחוק ולהשלימה לעשרה, ר"מ סבר חוקקין להשלים וחכמים סברי אין חוקקין להשלים. וזה הוא ביוה"כ פרק
א' דחוקקין להשלים. ומפורש נכי בפרק המעצא תפלין בענין מפתח שהוא למעלה מעשרה, אמר אביי ש"א מהא מתגימא תלת, וחדא
מינייהו חוקקין להשלים. ירושלמי אם יש חור בכותל מחלוקת ר' מאיר וחכמים, על דעתיה דר' מאיר בין יש בו ד' על ד' בין אין בו את
רואה את הכותל כגמום, על דעתייהו דרבנן אין את רואה את הכותל כגמום אלא כסתום. והך דרב חסדא דיציאות השבת דאמר נעץ קנה
ברא" וורק ונח על גביו חייב אפילו גבוה מאה אמה שרה"י שלה עולה עד לרקיע, לא דמיא להא (לא ל)בעיא ד[רב] מרדכי, ולא להא דר' חייא. דהני בעמוד עומד ברה״ר וחלק רשות לעצמו בגובהו. וכותל שהוא ברה״ר ונח בחור שהוא למעלה מי׳ טפחים. אבל דרב חסדא ייא, והר בכמה לכם הכוץ הור למבש ביות לכבש ביום. הכות המוא ביות הור ביום המשחה ביותר ביום המשחה ביום באביר ביום בעמוד ברואי נעקר אדם חסק מרת"ר וחקו ברה"י למעלה ונח ע"ג עמוד שהוא ברה"י, אפילו ע"ג ק" אמה חייב, שכבר זוק מרח"ר לרה"י. וקא אמרינן בה אמר אביי ברה"י כ"ע לא פליגי כדרב חסדא, והאי חור אם היה בתוך י"לא חשיב לא כרה"ר ולא כרה"י, דאתמר

פירות מבטלי מחיצתא. וא"ת ומ"ש מדבילה שמינה דאמרינן לעיל דלא מבטלי ואביי דהכא אית ליה שינויא דבדבילה שמינה שנו כדאמר בפ"ק (דף 1:) זימנין משני ליה בכוחל דלית ביה חור ובדבילה שמינה כו' וי"ל דדבילה אינה עומדת כל כך להתבטל

שם בכוחל כמו שרגילין לבטל פירות בבור כעין תבואה אי נמי דבילה דבר מועט הוא ולא מבטלא אבל בור מלא פירות או חליו מבטל רה"י וה"ה דגרעין אחד או דבר מועט לא מבטל רה"י וא"ת היכי ממעטי הני פירות והא אמר בפרק חלון (עירובין עח:) כל דבר הניטל בשבת אינו ממעט ואפי׳ אי איירי הכא בטבל שאין ניטל בשבתא מ״מ כיון דניטל מן התורה הזורק לתוכו אמאי פטור ואומר ר"י דמן התורה ממעט כל דבר ואפילו הניטל ומדרבנן הוא דגזרו דדבר הניטל אינו ממעט ולהכי לא קאמר מותר לזרוק בתוכו אלא קאמר הזורק לתוכו פטור משמע דאיסורא דרבנן איכא ואפילו בחריך שבין שתי חלרות אמרו דדבר הניטל אינו ממעט אע"ג

אהל דאורייתא: והלכה ונחה כחור כל שהוא כו'.

דהוי לקולא דלא אסרי אהדדי אבל

ק"ק דבפרק חלון (שס) מייתי על בית שמילאוהו תבן דהוי לענין

בחור מפולש אייריב והאי חוקקין להשלים היינו לשוויה מקום ד' כדפי׳ בפ״ק (דף ו:)ג: והא לא נח. וא"ת מאי פריך והתניא לעיל (ד' מ.) מוך ג' ד"ה חייב אע"ג דלא נח ואין נראה לומר דאתוך ד' אמות קאי אמאי פטור הא לא נחה וא״כ כשנח אחר כך חוץ לארבע יתחייבי דהא י [מתניתין] נמי הכיח משמע דאחוץ לד׳ אמות פריך אמאי חייב וי״ל דפריך לרבא דאמר תוך שלשה לרבנן נעי הנחה ע״ג משהוש:

אחותו הרוח משהו כו'. פי׳ שעיכבתו ע"ג קרקע או אפי׳ באויר כדפי׳ בקונט׳ דחשיבה אחיות הרוח כמונח על גבי משהו ונראה דע"ג קרקע (ט אפי׳ לר׳ יהודה דהיינו רבנן דקאמר רבא דלריך הנח׳ מודה (ט י) דלא בעינן ' כדפי׳ לעיל (דף פ.) ומיהו ק"ק דבסמוך מסקינן איפכא דמתגלגל כיון דאין סופו לנוח לאו כמונח דמי אבל האי כיון דסופו לנוח כמונח דמי וחזר ר"י לפרש דודאי רבי יהודה סבר כר"ע דקלוטה כמו שהונחה (ד) היכא דבעי שתנוח שם כי ההוא דפירקין אבל יאבההוא דפרק בתרא דעירובין (ד׳ או:) היה קורא בספר דלה בעי שתפול שם בעי ר׳ יהודה הנחה על גבי משהו ורבא קאמר דרבנן דר"ע לית להו קלוטה כמו שהונחה דמיא בשום מקום אפי׳ רצונו שתנוח שם אפילו תוך ג׳יב ולא ס"ל כברייתה דלעיל דהתני תוך ג' ד"ה חייב אלא סבר כברייתא דהכא

דקתני אחזתו הרוח משהו^{יג} ומתניתין נמי משמע^{יד} דאיירי בנח משהו כדאוקי ר' יוחנן דומיא דרישא דקתני חוך ד' אמות פטור דאיירישו בשנח דאי לאו הכי אמאי מיפטריי ורב חלקיה בר טוביה דאמר לעיל תוך שלשה ד"ה חייב מוקי מתניתין בדלא נח ורישא דקתני פטור מיירי כגון שפסק כחו ומחמת הרוח נתגלגל חוך לארבע: מושה

שהונחה לא תימא בתוך ג' מודו אלא אפילו תוך ג' נמי לריך שינוח ואם עבר רה"ר כולה פטור. ונפקא מינה נמי לזורק ד' אמות וכשבא לנוח והגיע לתוך ג' נזכר שגגתו עד שלא נח פטור כדאמריטן במחני' (לקמן דף קב.) עד שתהא תחלתו וסופו שגגה ולא אמריטן עד שלא נזכר הוה ליה מונח:

בו י מיי שם הלי טו [וע"ם מוסף רש"י הובא בסוף המסכת.

מוסף תוספות

א. ובטלין הן ליומן שם. לסכילן הן ליומן שם. לסכילו ב. ובצד הה"י הם הר"ר ולמ"ע הוי חור הה"י, החדר הר"י בלה"י במי חורי הר"י בלה"י במי חוקקין לשלים והוי כדי על די אבל להשלים והוי כדי על די אבל ממש בחור כל שהוא אפי׳ ר״מ מודה דלא אמרינן חוקקין להשלים. מוס׳ לעיל ז: 7. דאפטור דמתניתין. מוס׳ הכלז״ש. ה. בתוך ד׳ אמות. מוס׳ הכלז״ש. ו. דלענין פטורא מוק' הכח"ש. 1. דלענין פטורא בתוך ד' אמות לא חשיב כמונח לכו"ע, דא"כ לא מתחייב לעולם זורק ד' אמות ברה"ר לר"ע, ליכא למימר הכי. מוס' הלח"ש. . מדקאמר תניא נמי הכי. תוס׳ הרס״ש. ועי׳ בגליון. חוס׳ הרס״ש. ועי׳ בגליון. ח. ואזרק חוץ לד׳ אמות קאי. תוס׳ הרס״ש. ט. ולהכי פריך והא לא נח. מוס' הכל"ש.
י. במתגלגל ברה"ר ועדיף משאר הלוטה באויר והוי במומלגל בוחד עדיך. משאר קלוטה באויר והוי כמונח לר' יהודה. מוס' לעיל פ. ד"ה הל. יא. במקום דלא בעי שתנוח שם כגון. תוס׳ הכח"ש. יב. בעי הנחה ע״ג מום' משהו. יג. דמשמע דבענין אחר לא יג. דמשמע דבענין אחר לא מחייב. תוס' הלח"ש. יד. כוותיה, דמשמע סיפא. מוס׳ הרא״ש. 10. דוקא. מוס׳ תוס' הלח"ם, 111. ביוקא. מוס', הלח"ם, 111. כי נפיק חוץ לד' אמות דלענין פטורא לא חשבינן לה כמונח לכו"ע כדפרישית לעיל. מוס' הלח"ם.

רבינו חננאל (המשך)

תורי רה"ר אביי אמר כרה"ר דמו, רבא אמר לא כרה"ר דמו. והאי דתנז למטה מי׳ יפור. האי הוגן למטה מי טפחים כזורק בארץ, דקא מוקי לה ר' יוחנן בדבילה שמינה, איתיביה רבא לאביי מינה וא״ל אי ס״ד חורי רה״ר כרה״ר למה לי לאוקמה בדבילה שמינה . לוקמה בחור. זמנין משני ליה , אביי שאני צרור וח דהָדרי. זמנין משני ליה בכותי דלית ביה חור. ממאי מדקתני י רישא למעלה מי׳ טפחים כזורק , באויר ואי ס״ד בכותל דאית ביה חור אמאי כזורק באויר ביה חוד אמאי כחוק באויד לוקמא דנח בחור. וכי תימא דלית ביה ד', והא רב יהודה אמר רב א"ר חייא זרק למעלה מי׳ ונח בחור כל שהו באנו למחלוקת ר״מ ורבנן, אלא לאו ימודוקונו ימוד בן, אלאלאו ש״מ בכותל דלית ביה חור. ואע״ג דאביי פריק לנפשיה הילכתא כרבא. אמר רב יהודה אמר רב תל המתלקט י״ט מתוך ד׳ אמות וזרק ונח על גביו חייב. פי׳ אדם שעומד ברה״ר וקר מרה״ר והער בתל זה, כיון דקיי״ל גדר ברה״ר גבוה י׳ רחבו ד׳ זו היא רה״י גמורה. האי תל נמי רה״י

הוא. הזיכי דימי מתקט כגון (15) שצידו אחד עומד בגידור " טפחים מן הארץ כגדר, והצד שכנגדו משופע כמדרון וכמין כבש שמתוך ד' אמות בשיפוע המדריגה גובה ועולה " טפחים כגון זה ד' אמות י' טפחים, הציור. אם נח החפץ (הזורק) (הזורק) על גובהו של תל זה שהוא גבוה י' (הזורק) על גובהו של תל זה שהוא גבוה י' טפחים, אע"פ שמצד אחר עולין בו בכבש כשיעור ד' אמות חייב. ואפילו מכל סביביו משופע ועולה כיון שגובהו עשרה ושיפועו ד' יאה הכוגה כד החידה: מהוא רוב יהוד האמה אם החודרון היה כ מפסקונה לקינור כאין בין הוכ אין בין היכיקו הפכוצה. מעלות ומדרות שבאיי אין הייבין עליהן משום החיד לפי שאינן כדגלי מרבר. הונן גמי הגיע להר מכליעו חוזור למידה. אמר רכא ל״ש אלא בהר המתלקט ״ מתוך די אמות, אבל הר המתלקט ״ מתוך ה׳ מודדו מדידה יפה. רב הונא מתני לה לקולא לא שנו אלא בהר

א) כ"ה בכת"י. ומשנה זו בעירובין שם ע"א.